

JAKOŚĆ ŻYCIA I SATYSFAKCA ŻYCIOWA WROCŁAWIAN W WIEKU SENIORALNYM**QUALITY OF LIFE AND SATISFACTION OF LIFE OF OLDER PEOPLE FROM WROCLAW**Iwona Krysiak-Zielonka^{1(A,B,C,D,E,F)}, Krystyna Rożek-Piechura^{1(C,E)}¹Katedra Rehabilitacji w Chorobach Wewnętrznych, Akademia Wychowania Fizycznego we WrocławiuKrysiak-Zielonka I., Rożek-Piechura K. (2016), *Jakość życia i satysfakcja życiowa wrocławian w wieku senioralnym*. Rozprawy Społeczne, 4 (10), s. 80-88.

Wkład autorów:

- A. Zaplanowanie badań
- B. Zebranie danych
- C. Dane – analiza i statystyki
- D. Interpretacja danych
- E. Przygotowanie artykułu
- F. Wyszukiwanie i analiza literatury
- G. Zebranie funduszy

Streszczenie

Satysfakcja z własnego życia stanowi jedną z podstawowych wartości w życiu każdej osoby i na każdym jej etapie. W gerontologii ważnym celem jest, aby długość życia, oznaczająca także satysfakcję z przeżytych lat. Celem pracy była ocena korelacji między zmiennymi jakości życia i kryteriami subiektywnej satysfakcji życiowej osób w wieku podeszłym. Badaniem objęto grupę 41 osób - mieszkańców Wrocławia w wieku 60- 86 lat. W badaniu zastosowano Skalę Jakości Życia (QOLS) oraz Skalę Satysfakcji z Życia (SWLS). Zależności między zmiennymi jakości życia i parametrami satysfakcji życiowej oceniono za pomocą korelacji porządku rang Spearmana. Współzależności zmiennych przedstawiono w tabelach 2-7. Wnioski: 1. Wysokie poczucie satysfakcji z życia w wieku podeszłym ma związek z możliwością realizacji celów życiowych w najważniejszych sferach życia. 2. Subiektywna ocena satysfakcji życiowej ma związek ze stopniem zadowolenia z funkcjonalnego aspektu zdrowia fizycznego, z zaspokojeniem potrzeb emocjonalnych oraz z zadowolenia z interakcji społecznych.

Słowa kluczowe: satysfakcja z życia, jakość życia, współzależności, wiek podeszły**Summary**

Satisfaction with one's life is one of the fundamental values in the life of every person and every stage. In gerontology an important goal is to life, also meant the satisfaction of the experience of years. The aim of the study was to evaluate the correlation between the variables of quality of life and the criteria of subjective life satisfaction in the elderly. A group of 41 people - the city residents aged 60 to 86 years. The study used the Quality of Life Scale (QOLS) and the Satisfaction with Life Scale (SWLS). Relationships between variables and parameters of the quality of life of satisfaction shown by the Spearman rank order correlation. Interdependence of the variables presented in Tables 2-7. Conclusions: 1. High sense of satisfaction with life in the elderly is associated with the achievement of objectives in the most important spheres of life. 2. Subjective evaluation of life satisfaction is related to the degree of satisfaction with the functional aspect of physical health with emotional needs and satisfaction with social interaction.

Keywords: life satisfaction, quality of life, interdependence, old age

Tabele: 7

Ryciny: 0

Literatura: 11

Otrzymano: 09.10.2016

Zaakceptowano: 30.11.2016

Wstęp

W czasach systematycznego starzenia się współczesnych społeczeństw pytanie o satysfakcję życiową osób starszych wydaje się bardzo zasadne. Satysfakcja życiowa jest wyrazem zadowolających parametrów jakości życia. Odzwierciedla stopień zaspokojenia ważnych dla człowieka potrzeb (Zielińska-Więczkowska, Kędziora-Kornatowska 2010).

Każdy etap życia ma swoją specyfikę, związaną z możliwościami i potrzebami. W każdym z tych etapów człowiek dokonuje refleksji nad jakością swojego życia. Człowiek ma prawo oczekiwać, by na każdym z etapów życia mógł doświadczać zadowolenia

i poczucia dobrostanu, choć przedmioty i obszary tej satysfakcji podlegają zmianom (Okła 2006).

Kowalik satysfakcję życiową ujmuje jako aspekt poznawczy, a także jako aspekt przeżyciowy. Jakość życia w aspekcie poznawczym umożliwia osiągnięcie satysfakcji poprzez doświadczenie niezależności, posiadanie swobody dokonywania wyboru, nieskrępowany dostęp do ważnych dóbr znajdujących się w otoczeniu. Człowiek w indywidualnym stosunku do przedmiotów, ludzi, wytworów ich działań interpretuje, ocenia, poddaje refleksji, a zatem przeżywa (Kowalik 1995).

W gerontologii ważnym celem jest, aby długość życia, oznaczająca także satysfakcję z przeżytych lat.

Adres korespondencyjny: Iwona Krysiak-Zielonka, Katedra Rehabilitacji w Chorobach Wewnętrznych, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, al. J.I. Paderewskiego 35, 51-612 Wrocław, e-mail: iwona.krysiak-zielonka@awf.wroc.pl, tel. 71 3473522

Copyright by: Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Iwona Krysiak-Zielonka, Krystyna Rożek-Piechura

Czasopismo Open Access, wszystkie artykuły udostępniane są na mocy licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-użycie niekomercyjne-na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-SA 4.0, <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

Wydaje się, że kryteria jakości życia sprzyjające satysfakcji życiowej komponują się z wyznacznikami zdrowego starzenia się, które wyizolowano na podstawie wieloletnich doświadczeń ekspertów z całego świata. Do wyznaczników tych należą między innymi: utrzymanie niezależności życiowej, zabezpieczenie finansowe, sytuacja mieszkaniowa, możliwość kształcenia się, utrzymanie więzi społecznej (Orzechowska 2003).

Celem pracy była ocena korelacji między zmiennymi jakości życia i kryteriami subiektywnej satysfakcji życiowej osób w wieku senioralnym.

Materiał i metody

Badaniami objęto grupę 41 osób - mieszkańców jednego wrocławskiego osiedla (Popowice), gdzie wskaźnik osób po 60-tym roku życia jest ponad przeciętny. Wiek badanych mieścił się w przedziale 60- 86 lat. W badaniu uczestniczyło 28 kobiet, średni wiek 66 lat, średni okres emerytury 10 lat oraz 13 mężczyzn, średni wiek 71 lat, średni okres emerytury 11 lat (tabela 1).

Wykorzystano Skalę Jakości Życia (The Quality of Life Scale QOLS) oraz Skalę Satysfakcji z Życia (SWLS) Eda Dienera i współpracowników zaadaptowaną przez Juczyńskiego (Juczyński 2001).

W badaniach przyjęto następujące zmienne jakości życia: sytuacja mieszkaniowa i finansowa, zdrowie fizyczne, relacje z rodziną, posiadanie i wychowywanie dzieci, relacje partnerskie (małżeńskie), relacje z przyjaciółmi, pomoc innym, udział w życiu

publicznym, edukacja, samopoznanie, codzienna aktywność, kreatywność, rozrywka, niezależność, samopoczucie emocjonalne, życie towarzyskie w przeszłości i obecnie, aktywna rekreacja w przeszłości i obecnie. Badany proszony był o ustosunkowanie się do każdego z kryteriów jakości życia poprzez określenie, w jakim stopniu każde z nich odnosi się do jego sytuacji, od „jestem bardzo zadowolony/a” (7 punktów) do „jestem bardzo niezadowolony/a” (1 punkt). Poszczególne kryteria jakości życia nazwano „dziedzinami życia” i oznaczono symbolicznie jako „DZ1, DZ2, DZ3... DZ19”. Siedem stwierdzeń (np. W większości przypadków moje życie jest zbliżone do idealnego) składających się na Skalę Satysfakcji z Życia ocenianych było w skali siedmiostopniowej. Badani określali, w jakim stopniu każde z itemów odnosi się do ich dotychczasowego życia, od „zdecydowanie zgadzam się” (7 punktów) do „zdecydowanie nie zgadzam się” (1 punkt). Parametry satysfakcji życiowej oznaczono symbolicznie jako Ż1, Ż2, Ż3... Ż7.

Zależności między zmiennymi jakości życia i parametrami satysfakcji oceniano za pomocą korelacji porządku rang Spearmana, gdzie za współczynnik korelacji istotny statystycznie przyjęto $p < ,05$.

Wyniki

W tabelach 2-7 przedstawiono współzależności zmiennych jakości życia i zmiennych satysfakcji życiowej. Za dodatkowe zmienne przyjęto wykształcenie, wiek i okres trwania emerytury.

Tabela 1. Charakterystyka badanej grupy

Płeć	Wiek śr±sd	Wysokość ciała śr±sd	Masa ciała śr±sd	BMI śr±sd	Wykształce- nie	Emerytura- lata śr±sd
kobiety	66,46±4	158±5,31	68,03±8,17	27,28±3,20	średnie	9,85±5,41
mężczyźni	71,08±6,14	174,15±6,39	86,92±13,86	28,56±3,44	średnie	10,84±8,26
<i>p</i>	0,024198	0,0000	0,000321	0,268335	0,48261	0,698426

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Korelacje porządku rang Spearmana między zmiennymi jakości życia i satysfakcji życia wśród seniorów. Część pierwsza

Zmienna	Wyksz	Emer[lata]	Wiek	Ż1	Ż2
Wyksz	1,000000	-0,227211	-0,138816	-0,212850	-0,059991
Emer[lata]	-0,227211	1,000000	0,553451*	0,007217	0,202180
Wiek	-0,138816	0,553451*	1,000000	0,263237	0,339518*
Ż1	-0,212850	0,007217	0,263237	1,000000	0,681133
Ż2	-0,059991	0,202180	0,339518*	0,681133*	1,000000
Ż3	0,136218	-0,062114	0,093932	0,489846*	0,417329*
Ż4	-0,130981	0,153554	0,098384	0,277054	0,365575
Ż5	0,111095	0,036560	0,132553	0,507175*	0,401540*
Ż6	0,121221	0,012263	0,472637*	0,051645	0,077908
Ż7	-0,175259	0,250532	0,360454*	-0,034203	-0,062242
DZ1	0,167663	0,047165	0,149957	0,199498	0,104668
DZ2	0,143302	0,383055*	0,270879	-0,038088	0,083035
DZ3	-0,120713	0,100565	-0,025690	0,018596	0,051642

Zmienna	Wyksz	Emer[lata]	Wiek	Ż1	Ż2
DZ4	0,130420	-0,050654	-0,209849	-0,158174	-0,195137
DZ5	0,258541	-0,217813	-0,146674	-0,148038	0,009846
DZ6	0,343652*	-0,256212	-0,229206	-0,172541	0,069621
DZ7	0,156610	-0,198990	-0,030399	0,018507	0,033085
DZ8	-0,035119	-0,023360	0,030149	0,073388	0,106214
DZ9	0,101087	0,135542	0,085547	0,037071	0,066098
DZ10	-0,181393	0,119094	0,079033	0,153925	0,035900
DZ11	0,214611	-0,313489	-0,258454	-0,133657	-0,072170
DZ12	0,107942	-0,095056	0,104714	0,218521	0,318747
DZ13	0,235654	-0,039864	-0,062596	0,093314	0,196593
DZ14	0,223066	0,042347	0,309105	0,313919	0,208086
DZ15	0,207492	-0,200146	-0,038657	0,164092	0,173217
DZ16	-0,086454	-0,156263	-0,051688	-0,047487	-0,085935
DZ17	0,120596	-0,080239	-0,116415	-0,249054	-0,077760
DZ18	0,182018	-0,238800	-0,079643	0,010301	-0,019649
DZ19	0,178734	-0,172842	-0,352377*	-0,205645	-0,019530

Oznaczone gwiazdką (*) wsp. korelacji są istotne z $p < ,05$

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3. Korelacje porządku rang Spearmana między zmiennymi jakości życia i satysfakcji życia wśród seniorów. Część druga

Zmienna	Ż3	Ż4	Ż5	Ż6	Ż7
Wyksz	0,136218	-0,130981	0,111095	0,121221	-0,175259
Emer[lata]	-0,062114	0,153554	0,036560	0,012263	0,250532
Wiek	0,093932	0,098384	0,132553	0,472637*	0,360454*
Ż1	0,489846*	0,277054	0,507175*	0,051645	-0,034203
Ż2	0,417329*	0,365575*	0,401540*	0,077908	-0,062242
Ż3	1,000000	0,460487*	0,363850*	0,123337	-0,020014
Ż4	0,460487*	1,000000	0,337380*	-0,101685	0,102906
Ż5	0,363850*	0,337380*	1,000000	0,104978	0,039006
Ż6	0,123337	-0,101685	0,104978	1,000000	0,076407
Ż7	-0,020014	0,102906	0,039006	0,076407	1,000000
DZ1	0,097706	-0,073980	0,105396	0,009720	0,010338
DZ2	0,065688	-0,231607	-0,067302	0,120977	-0,126273
DZ3	-0,094981	0,056483	-0,139272	-0,327349*	0,112420
DZ4	-0,059825	-0,075763	-0,153767	-0,435731*	0,147908
DZ5	-0,057497	0,015064	-0,273962	-0,266008	0,016356
DZ6	-0,131837	-0,063150	-0,103168	0,087462	-0,271026
DZ7	-0,219232	-0,558306*	0,025936	0,150569	-0,236253
DZ8	-0,046605	-0,258183	0,019678	0,231637	-0,045097
DZ9	-0,054333	-0,290510	-0,012826	0,159387	-0,144650
DZ10	0,025071	-0,090258	0,013665	-0,033939	-0,079165
DZ11	-0,017386	-0,182918	0,092347	-0,074149	-0,091669
DZ12	0,107562	-0,061531	0,314225	0,213303	-0,329111*
DZ13	0,101572	0,085428	0,149367	-0,111359	-0,319568
DZ14	0,055114	-0,060556	0,067012	0,231727	-0,276445
DZ15	0,123614	-0,021273	0,127641	0,138794	-0,266426
DZ16	-0,119218	-0,073509	-0,111619	0,104997	0,079271
DZ17	-0,116392	-0,131582	-0,119977	0,097881	-0,096287
DZ18	0,014017	-0,113845	0,105658	-0,024994	0,020936
DZ19	-0,002176	-0,119127	-0,124963	-0,108264	-0,217667

Oznaczone gwiazdką (*) wsp. korelacji są istotne z $p < ,05$

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4. Korelacje porządku rang Spearmana między zmiennymi jakości życia i satysfakcji życia wśród seniorów. Część trzecia

Zmienna	DZ1	DZ2	DZ3	DZ4	DZ5
Wyksz	0,167663	0,143302	-0,120713	0,130420	0,258541
Emer[lata]	0,047165	0,383055*	0,100565	-0,050654	-0,217813
Wiek	0,149957	0,270879	-0,025690	-0,209849	-0,146674
Ż1	0,199498	-0,038088	0,018596	-0,158174	-0,148038
Ż2	0,104668	0,083035	0,051642	-0,195137	0,009846
Ż3	0,097706	0,065688	-0,094981	-0,059825	-0,057497
Ż4	-0,073980	-0,231607	0,056483	-0,075763	0,015064
Ż5	0,105396	-0,067302	-0,139272	-0,153767	-0,273962
Ż6	0,009720	0,120977	-0,327349*	-0,435731*	-0,266008
Ż7	0,010338	-0,126273	0,112420	0,147908	0,016356
DZ1	1,000000	0,287308	0,131199	0,153647	0,329676*
DZ2	0,287308	1,000000	0,117608	0,068622	-0,036446
DZ3	0,131199	0,117608	1,000000	0,503539*	0,346528*
DZ4	0,153647	0,068622	0,503539*	1,000000	0,416945*
DZ5	0,329676*	-0,036446	0,346528*	0,416945*	1,000000
DZ6	0,022874	-0,005594	0,038818	0,064280	0,279576
DZ7	-0,096310	0,178974	0,032064	0,095193	0,014419
DZ8	-0,142558	0,272297	-0,004187	0,085789	-0,147243
DZ9	-0,040810	0,328168*	0,260448	0,289884	-0,027485
DZ10	0,020946	0,273704	0,369629*	0,257029	-0,104878
DZ11	0,081199	0,148055	0,428605*	0,278815	0,359705*
DZ12	0,066197	0,147521	0,078058	0,010413	0,094327
DZ13	0,084397	0,205336	0,408655*	0,137512	0,025336
DZ14	0,216250	0,201454	0,277392	0,100977	0,291093
DZ15	0,243821	0,086301	0,118589	-0,087880	0,189364
DZ16	-0,195504	0,169591	0,175478	0,050348	-0,116155
DZ17	-0,235095	0,263987	0,104592	0,045464	-0,066981
DZ18	-0,071895	0,195065	0,251709	0,248448	-0,038885
DZ19	0,036544	0,377647*	0,155572	0,139885	0,018366

Oznaczone gwiazdką (*) wsp. korelacji są istotne z $p < 0,05$

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 5. Korelacje porządku rang Spearmana między zmiennymi jakości życia i satysfakcji życia wśród seniorów. Część czwarta

Zmienna	DZ6	DZ7	DZ8	DZ9	DZ10
Wyksz	0,343652*	0,156610	-0,035119	0,101087	-0,181393
Emer[lata]	-0,256212	-0,198990	-0,023360	0,135542	0,119094
Wiek	-0,229206	-0,030399	0,030149	0,085547	0,079033
Ż1	-0,172541	0,018507	0,073388	0,037071	0,153925
Ż2	0,069621	0,033085	0,106214	0,066098	0,035900
Ż3	-0,131837	-0,219232	-0,046605	-0,054333	0,025071
Ż4	-0,063150	-0,558306*	-0,258183	-0,290510	-0,090258
Ż5	-0,103168	0,025936	0,019678	-0,012826	0,013665
Ż6	0,087462	0,150569	0,231637	0,159387	-0,033939
Ż7	-0,271026	-0,236253	-0,045097	-0,144650	-0,079165
DZ1	0,022874	-0,096310	-0,142558	-0,040810	0,020946
DZ2	-0,005594	0,178974	0,272297	0,328168*	0,273704
DZ3	0,038818	0,032064	-0,004187	0,260448	0,369629*
DZ4	0,064280	0,095193	0,085789	0,289884	0,257029
DZ5	0,279576	0,014419	-0,147243	-0,027485	-0,104878
DZ6	1,000000	0,460566*	0,249695	0,287338	-0,152237

Zmienna	DZ6	DZ7	DZ8	DZ9	DZ10
DZ7	0,460566*	1,000000	0,489433*	0,461914*	0,139180
DZ8	0,249695	0,489433*	1,000000	0,707612*	0,506980*
DZ9	0,287338	0,461914*	0,707612*	1,000000	0,585659*
DZ10	-0,152237	0,139180	0,506980*	0,585659*	1,000000
DZ11	0,303062	0,228388	0,248976	0,314767	0,440647*
DZ12	0,201483	0,350912*	0,603466*	0,530842*	0,570863*
DZ13	0,421278*	0,200295	0,079890	0,363477*	0,141470
DZ14	0,287852	0,295125	0,195150	0,370059*	0,187148
DZ15	0,202722	0,209424	0,224983	0,151071	0,114248
DZ16	0,318395	0,224852	0,520606*	0,410257*	0,286339
DZ17	0,322333*	0,361767*	0,650224*	0,483582*	0,288688
DZ18	0,357483*	0,306190	0,389105*	0,413448*	0,280241
DZ19	0,321288*	0,267843	0,403195*	0,399242*	0,464714*

Oznaczone gwiazdką (*) wsp. korelacji są istotne z $p < ,05$

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6. Korelacje porządku rang Spearmana między zmiennymi jakości życia i satysfakcji życia wśród seniorów. Część piąta

Zmienna	DZ11	DZ12	DZ13	DZ14	DZ15
Wyksz	0,214611	0,107942	0,235654	0,223066	0,207492
Emer[lata]	-0,313489	-0,095056	-0,039864	0,042347	-0,200146
Wiek	-0,258454	0,104714	-0,062596	0,309105	-0,038657
Ż1	-0,133657	0,218521	0,093314	0,313919	0,164092
Ż2	-0,072170	0,318747	0,196593	0,208086	0,173217
Ż3	-0,017386	0,107562	0,101572	0,055114	0,123614
Ż4	-0,182918	-0,061531	0,085428	-0,060556	-0,021273
Ż5	0,092347	0,314225	0,149367	0,067012	0,127641
Ż6	-0,074149	0,213303	-0,111359	0,231727	0,138794
Ż7	-0,091669	-0,329111*	-0,319568	-0,276445	-0,266426
DZ1	0,081199	0,066197	0,084397	0,216250	0,243821
DZ2	0,148055	0,147521	0,205336	0,201454	0,086301
DZ3	0,428605*	0,078058	0,408655*	0,277392	0,118589
DZ4	0,278815	0,010413	0,137512	0,100977	-0,087880
DZ5	0,359705*	0,094327	0,025336	0,291093	0,189364
DZ6	0,303062	0,201483	0,421278*	0,287852	0,202722
DZ7	0,228388	0,350912*	0,200295	0,295125	0,209424
DZ8	0,248976	0,603466*	0,079890	0,195150	0,224983
DZ9	0,314767	0,530842*	0,363477*	0,370059*	0,151071
DZ10	0,440647*	0,570863*	0,141470	0,187148	0,114248
DZ11	1,000000	0,559350*	0,309724	0,094744	0,408968*
DZ12	0,559350*	1,000000	0,378443*	0,310046	0,501300*
DZ13	0,309724	0,378443*	1,000000	0,371667*	0,270634
DZ14	0,094744	0,310046	0,371667*	1,000000	0,346039*
DZ15	0,408968*	0,501300*	0,270634	0,346039*	1,000000
DZ16	0,411087*	0,199499	0,139212	0,196087	0,236544
DZ17	0,363496*	0,329487*	0,109165	0,120869	0,321723*
DZ18	0,468474*	0,303977	0,435204*	0,119173	0,199337
DZ19	0,378081*	0,246338	0,163843	-0,107337	0,078682

Oznaczone gwiazdką (*) wsp. korelacji są istotne z $p < ,05$

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 7. Korelacje porządku rang Spearmana między zmiennymi jakości życia i satysfakcji życia wśród seniorów. Część szósta

Zmienna	DZ16	DZ17	DZ18	DZ19
Wyksz	-0,086454	0,120596	0,182018	0,178734
Emer[lata]	-0,156263	-0,080239	-0,238800	-0,172842
Wiek	-0,051688	-0,116415	-0,079643	-0,352377*
Ż1	-0,047487	-0,249054	0,010301	-0,205645
Ż2	-0,085935	-0,077760	-0,019649	-0,019530
Ż3	-0,119218	-0,116392	0,014017	-0,002176
Ż4	-0,073509	-0,131582	-0,113845	-0,119127
Ż5	-0,111619	-0,119977	0,105658	-0,124963
Ż6	0,104997	0,097881	-0,024994	-0,108264
Ż7	0,079271	-0,096287	0,020936	-0,217667
DZ1	-0,195504	-0,235095	-0,071895	0,036544
DZ2	0,169591	0,263987	0,195065	0,377647*
DZ3	0,175478	0,104592	0,251709	0,155572
DZ4	0,050348	0,045464	0,248448	0,139885
DZ5	-0,116155	-0,066981	-0,038885	0,018366
DZ6	0,318395	0,322333*	0,357483*	0,321288*
DZ7	0,224852	0,361767*	0,306190	0,267843
DZ8	0,520606*	0,650224*	0,389105*	0,403195*
DZ9	0,410257*	0,483582*	0,413448*	0,399242*
DZ10	0,286339	0,288688	0,280241	0,464714*
DZ11	0,411087*	0,363496*	0,468474*	0,378081*
DZ12	0,199499	0,329487	0,303977	0,246338
DZ13	0,139212	0,109165	0,435204*	0,163843
DZ14	0,196087	0,120869	0,119173	-0,107337
DZ15	0,236544	0,321723*	0,199337	0,078682
DZ16	1,000000	0,798857*	0,694101*	0,373075*
DZ17	0,798857*	1,000000	0,581396*	0,584103*
DZ18	0,694101*	0,581396*	1,000000	0,537489*
DZ19	0,373075*	0,584103*	0,537489*	1,000000

Oznaczone gwiazdką (*) wsp. korelacji są istotne z $p < ,05$

Źródło: opracowanie własne.

Wykazano następujące korelacje porządku rang Spearmana.

- Osoby, których życiowe warunki są doskonałe uważają swoje życie za zbliżone do idealnego.
- Zadowolenie ze stanu zdrowia badanych koreluje z ich wiekiem.
- Seniorzy, którzy jak dotąd zrealizowali w życiu rzeczy, które pragnęli wykonać uważają warunki swojego życia za doskonałe.
- Osoby zadowolone ze swojego stanu zdrowia chwala sobie relacje z rodziną.
- Zadowoleni z życia są badani, którzy zrealizowali w nim ważne rzeczy.
- Osoby, które zrealizowały ważne rzeczy w swoim życiu, chętnie pomagają innym.
- Seniorzy aktywni fizycznie potrafią kreatywnie wyrażać siebie.
- Osoby, których warunki życia są doskonałe nie zmieniłyby prawie niczego, gdyby miały przeżyć życie jeszcze raz.
- Podejmowanie przez badanych aktywności fizycznej koreluje z wiekiem.

- Zadowolenie z posiadania i wychowania dzieci koreluje z zadowoleniem ze stanu zdrowia badanych.
- Osoby posiadające dzieci są zadowolone z relacji z rodziną.
- Badani zadowoleni z życia małżeńskiego chwala sobie także relacje z rodziną.
- Osoby, które potrafią kreatywnie wyrażać siebie chętnie pomagają innym.
- Seniorzy, którzy chwala sobie relacje z przyjaciółmi znajdują czas na różnorodną rozrywkę.
- Zadowolenie z własnej aktywności ruchowej koreluje z wiekiem.
- Osoby uprawiające rekreacyjnie ćwiczenia ruchowe cieszą się dobrymi relacjami z przyjaciółmi.
- Osoby, które chętnie pomagają innym i udzielają rad są zadowolone z relacji z przyjaciółmi.
- Osoby, które satysfakcjonuje relacja małżeńska zadowolone są także z posiadania i wychowania dzieci.

- Seniorzy zaangażowani w pomoc najbliższym chętnie też biorą udział w sprawach publicznych i działają w organizacjach.
- Badani usatysfakcjonowani własną edukacją deklarują chęć pomagania innym i udzielania rad.
- Osoby, które chwala sobie relacje z rodziną mają poczucie sensu życia.
- Osoby, które mają udane relacje rodzinne aktywnie spędzają swoją codzienność.
- Badani, którzy mają udane życie w małżeństwie spędzają czas na pracy w domu.
- Badani, którzy dobrze żyją z rodziną znajdują również czas na własną rozrywkę (czytanie, słuchanie muzyki).
- Seniorzy, których satysfakcjonuje własna edukacja angażują się w sprawy publiczne i biorą udział w organizacjach.
- Osoby, które w przeszłości angażowały się we wspólne przedsięwzięcia z przyjaciółmi dziś chętnie angażują się w sprawy publiczne i biorą udział w organizacjach.
- Seniorzy, biorący udział w życiu publicznym potrafią kreatywnie wyrażać siebie.
- Osoby, które satysfakcjonuje własna edukacja chętnie czytają oraz zajmują się inną formą rozrywki.
- Osoby, które zadawała własna edukacja mają poczucie samodzielności i niezależności.
- Badani codziennie aktywni i zajmujący się pracą w domu mają poczucie sensu życia oraz świadomość swoich mocnych i słabych stron.
- Seniorzy codziennie aktywni i pracujący w domu cieszą się dobrym samopoczuciem emocjonalnym.
- Seniorzy, którzy cieszą się dobrym samopoczuciem emocjonalnym potrafią kreatywnie wyrażać siebie.
- Osoby niezależne i samodzielne chętnie zajmują się rozrywką.
- Badani, którzy znajdują czas na rozrywkę potrafią kreatywnie wyrażać siebie.
- Seniorzy, którzy są samodzielni i niezależni cieszą się dobrym samopoczuciem emocjonalnym.
- Osoby, znające swoje mocne i słabe strony i mające poczucie sensu życia potrafią kreatywnie wyrażać siebie.
- Osoby, które znają swoją wartość chętnie biorą udział w organizacjach i sprawach publicznych.
- Badani, których satysfakcjonuje własny rozwój mają poczucie sensu życia.
- Osoby, które zadawała własna edukacja potrafią kreatywnie wyrażać siebie.
- Seniorzy, którzy potrafią być kreatywni uważają, że aktywność fizyczna pomaga im w codziennym życiu.
- Osoby, które w przeszłości prowadziły życie towarzyskie do dziś są aktywne w swojej codzienności.
- Osoby do dziś aktywne towarzysko potrafią kreatywnie wyrażać siebie.
- Seniorzy, którzy w przeszłości uprawiali jakąś formę rekreacji ruchowej do dziś są aktywne w swojej codzienności.
- Osoby uprawiające obecnie jakąś formę rekreacji ruchowej mają poczucie sensu życia oraz znają swoją wartość.
- Seniorzy aktywni towarzysko codziennie wykonują też jakieś prace w domu.
- Aktualna rekreacja seniorów związana jest z ich zdrowiem fizycznym.
- Osoby uprawiające obecnie jakąś formę rekreacji są aktywne także w domu przy codziennych swoich pracach.
- Osoby do dziś aktywne towarzysko cieszą się dobrym samopoczuciem emocjonalnym.
- Badani cieszący się w życiu dobrymi relacjami z przyjaciółmi do dziś prowadzą życie towarzyskie.
- Osoby, które żyją towarzysko chętnie pomagają innym i udzielają rad.
- Seniorzy, którzy w przeszłości spędzali czas z własnym towarzystwem dziś chętnie angażują się w sprawy publiczne.
- Seniorzy towarzyscy obecnie chętnie zajmują się udziałem w organizacjach i życiem społecznym.
- Badani, którzy w przeszłości wiedli życie towarzyskie dziś wciąż są aktywni w swojej codzienności oraz pracują w domu.
- Osoby codziennie aktywne w domu są aktywne także towarzysko.
- Osoby aktywne ruchowo działają w sprawach publicznych.
- Badani, którzy w przeszłości zajmowali się rekreacją ruchową dziś aktywizują się przy pracach domowych.
- Seniorzy, którzy potrafią kreatywnie wyrażać siebie prowadzą udane życie towarzyskie.
- Osoby, które w przeszłości zajmowały się rekreacją ruchową dziś zajmują się takimi formami rozrywki jak czytanie książek, słuchanie muzyki.
- Badani, którzy są aktywni towarzysko cieszą się dobrym samopoczuciem emocjonalnym.
- Badani aktywni towarzysko dawniej cieszą się wspólnymi przedsięwzięciami i spotkaniami w obecnych latach.
- Seniorzy w przeszłości zajmujący się rekreacją ruchową utrzymują tę pasję do dziś.
- Seniorzy aktualnie oddający się wybranej formie rekreacji w przeszłości byli czynni towarzysko.
- Osoby aktualnie aktywne towarzysko są aktywne także pod względem fizycznym.

Dyskusja

Wyniki badań własnych są zgodne z opinią Schalocka, który twierdzi iż niezależnie od stanu sprawności psychofizycznej osoby jej poczucie jakości własnego życia złożone jest z tych samych czynników i relacji, które są ważne dla wszystkich

ludzi. Poczucie satysfakcji z życia wg Schalocka „jest percepcją indywidualną, jest konstruktorem wielowymiarowym, pozostającym pod wpływem czynników podmiotowych i środowiskowych tj.: relacje z innymi, życie rodzinne, przyjaźń, miejsce zamieszkania, wykształcenie, zdrowie, standard życia” (Schalock 2002).

Badania własne wykazały związki stanu czynnościowego i emocjonalnego z subiektywną oceną jakości życia. Na tę współzależność wskazuje także Tobiasz-Adamczyk. Autorka omawia znaczenie uwarunkowań wynikających z chorowania na choroby przewlekłe dla jakości życia (Tobiasz-Adamczyk 2015).

Z badań własnych podobnie jak z badań Gęborek wynika, że stan zaspokojenia takich potrzeb osób starszych, jak potrzeba akceptacji, społecznej użyteczności i więzi społecznej ma znaczący wpływ na ich poczucie jakości życia (Gęborek 2001).

Maciuszek przytacza eksperyment Gazzanigi dowodzący, że pensjonariusze domu opieki, którzy sami mogli o sobie decydować po 18 miesiącach trwania eksperymentu byli bardziej ożywieni, zgłaszali mniej skarg zdrowotnych i byli bardziej zadowoleni niż osoby z grupy pozbawionej możliwości kontroli nad własnym życiem i działaniem (Maciuszek 2002).

Wyniki badań przeprowadzonych przez Okła wskazują, iż miejsce zamieszkania w wieku starszym ma wpływ na ocenę jakości własnego życia oraz na poziom zaspokojenia potrzeb społecznych. Pozytywne wyniki w zakresie oceny jakości życia i satysfakcja z zaspokojenia potrzeb społecznych osób starszych żyjących w rodzinach własnych, pozostają w związku z ich stabilną sytuacją życiową, ciągłym przebywaniem wśród bliskich, poczuciem przydatności. Mniejszy poziom satysfakcji z życia i z poziomu zaspokojenia potrzeb społecznych w grupie osób starszych z domu pomocy społecznej pozostają w związku z koniecznością przystosowania się do nowych warunków i reguł życia społecznego (Okła 2006).

Literatura:

1. Gęborek J. (2001), *Aktywność życiowa osób starszych-pensjonariuszy domu pomocy społecznej*, W: Syrek E. (red), *Jakość życia w chorobie. Społeczno-pedagogiczne studium indywidualnych przypadków*. Impuls, Kraków, s. 61-68.
2. Jaracz K., Woźna M. (2001), *Subiektywna ocena zdrowia i jakości życia osób starszych*. Pielęgniarstwo Polskie, 2, s. 262-270.
3. Juczyński Z. (2001), *Narzędzia pomiaru w promocji i psychologii zdrowia*. Pracownia Testów Psychologicznych PTP, Warszawa.
4. Kowalik S. (1995), *Pomiar jakości życia- kontrowersje teoretyczne*, W: Bańka A., Derbis R. (red.), *Pomiar i poczucie jakości życia u aktywnych zawodowo oraz bezrobotnych*. PRINT-B, Poznań, s. 75-86.
5. Maciuszek J. (2002), *Poczucie kontroli i zmiana osobista a jakość życia*, W: Kubacka-Jasiecka D., *Człowiek wobec zmiany*. UJ, Kraków, s. 39-51.
6. Okła W. (2006), *Psychospołeczne uwarunkowania jakości życia osób starszych w rodzinach własnych i w domach opieki społecznej*, W: Steuden S., Marczuk M. (red.), *Starzenie się a satysfakcja z życia*. KUL, Lublin, s. 29.
7. Orzechowska G. (2003), *Przygotowanie do starości. Edukacja dorosłych*, 3, s. 16-23.
8. Schalock R.L., Brown I., Brown R., Cummins R.A., Felce D., Matikka L., Keith K.D., Parmenter T. (2002), *Conceptualization, Measurement and Application of Quality of Life for Persons With Intellectual Disabilities: Report of an International Panel of Experts*. *Mental Retardation*, 40, 6, s. 457-470.

Jak wynika z badań przytaczanych przez Jaracz i Woźną nad determinantami wysokiej jakości życia (Jaracz, Woźna 2001) oraz badań własnych kluczowe znaczenie dla utrzymania satysfakcji z życia mają: zdrowie, rodzina oraz kontakty społeczne.

Istnieje powszechna zgoda badaczy, że jakość życia w wieku starszym nie tyle zależy od kondycji biologicznej organizmu, ile od układu cech osobowościowych i kontekstu społecznego, w jakim osoby te się znajdują. Sękowski wymienia szereg potrzeb, których zaspokojenie skutkuje zwiększonym poczuciem jakości życia osób starszych. Należą do nich: zajmowanie się działalnością społecznie użyteczną, poczucie uznania za integralną część społeczeństwa, posiadanie zadawalającej możliwości spędzania wolnego czasu, posiadanie przyjaciół, pozostawanie aktywnym zgodnie ze swoimi możliwościami, posiadanie opieki zdrowotnej, posiadanie kontaktów rodzinnych, dostateczne warunki ekonomiczne, zaspokojenie własnych zainteresowań i potrzeb emocjonalnych (Sękowski 1994).

Wyniki badań dotyczące specyficznych aspektów życia w okresie wczesnej i późnej starości można uznać za podstawę do formułowania programów promujących prozdrowotny styl życia w okresie senioralnym. Zagadnienie to, w związku z procesem starzenia się społeczeństwa, nabiera szczególnego znaczenia.

Wnioski

1. Wysokie poczucie satysfakcji z życia w wieku senioralnym ma związek z możliwością realizacji celów życiowych w najważniejszych sferach życia.
2. Subiektywna ocena satysfakcji życiowej ma związek ze stopniem zadowolenia z funkcjonalnego aspektu zdrowia fizycznego, z zaspokojeniem potrzeb emocjonalnych oraz z zadowolenia z interakcji społecznych.

9. Sękowski T. (1994), *Pomoc psychologiczna i możliwości adaptacyjne człowieka*. PZWN, Lublin.
10. Tobiasz-Adamczyk B. (2015), *Wybrane aspekty relacji pomiędzy socjologią medycyny a socjologią choroby*. Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Sociologica VII, 1, s. 78–96
11. Zielińska-Więczkowska H., Kędziora-Kornatowska K. (2010), *Determinanty satysfakcji życiowej w późnej dorosłości – w świetle rodzimych doniesień badawczych*. Psychogeriatra Polska, 7(1), s. 11-16.